

III

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2018 m. liepos 18 d.

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl teisės, taikytinos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims

(CON/2018/33)

(2018/C 303/02)

Ižanga ir teisinis pagrindas

2018 m. kovo 12 d. Europos Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl teisės, taikytinos nustatant reikalavimų perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims ⁽¹⁾. Europos Centrinis Bankas (ECB) mano, kad pasiūlytas reglamentas priklauso jo kompetencijai, todėl nusprendžia pasinaudoti savo teise pateikti nuomonę, kaip numatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartis) 127 straipsnio 4 dalies antrame sakinyje ir 282 straipsnio 5 dalyje.

ECB kompetencija teikti nuomonę yra grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi, nes pasiūlytame reglamente yra nuostatų, darančių poveikį pagrindiniam Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) uždaviniui įgyvendinti Sąjungos pinigų politiką, kaip nurodyta Sutarties 127 straipsnio 2 dalyje, ta apimtimi, kuria pasiūlytas reglamentas daro poveikį ECBS centrinių bankų interesams, susijusiems su Eurosistemos kredito operacijų užtikrinimu įkeitimu, ir b) ECBS prisidėjimui prie sklandaus politikos, susijusios su finansų sistemos stabilumu, vykdymo, kaip nurodyta Sutarties 127 straipsnio 5 dalyje. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Bendros pastabos

1.1. Reikalavimų perleidimas yra vienas iš būdų, kuriais finansų rinkos dalyviai naudojami likvidumui gauti ir (arba) kaip galimybė gauti kreditą, kai to reikia jų veiklai vykdyti. Šiuo metu reikalavimų perleidimo pasekmes nuosavybės aspektams reglamentuoja nacionaliniai įstatymai, kurie valstybėse narėse nėra nuoseklūs. Kalbant konkrečiai apie reikalavimus, kylančius iš banko paskolų, nepaisant to, kad kai kurie materialūs aspektai buvo suderinti Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/47/EB ⁽²⁾, tokių reikalavimų perleidimo galiojimą ir įkaito teisių nustatymą ir toliau reguliuoja nacionalinė teisė ⁽³⁾. Nesant suderintos teisės, ekonominės veiklos vykdytojai Europos Sąjungoje negali žinoti, kokie reikalavimai bus taikomi galiojančiam reikalavimo perleidimui ar įkaitu užtikrintam sandoriui dėl reikalavimo tarpvalstybinių sandorių kontekste ⁽⁴⁾. Be to, nepaisant to, kad pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 ⁽⁵⁾ 14 straipsnį buvo pasiektos tam tikros suderinimo priemonės, šio reglamento nuostatos nenurodo, kokia teisė taikytina visoms reikalavimų perleidimo *in rem* pasekmėms ⁽⁶⁾. Netikrumas,

⁽¹⁾ COM(2018) 96 final.

⁽²⁾ 2002 m. birželio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/47/EB dėl susitarimų dėl finansinio įkaito (OL L 168, 2002 6 27, p. 43).

⁽³⁾ Pagal Direktyvos 2002/47/EB 3 straipsnio 1 dalį valstybėms narėms leidžiama išsaugoti iki Direktyvos 2002/47/EB priėmimo galiojusias nacionalines taisykles dėl susitarimo dėl finansinio įkaito sudarymo, galiojimo, tinkamumo, įgyvendinamumo ar leistinumo kaip įrodymo arba finansinio įkaito pateikimo pagal susitarimą dėl finansinio įkaito.

⁽⁴⁾ Pasiūlyto reglamento aiškinamajame memorandume pagrįstai nurodyta, kad „aiškumas dėl to, kam po tarpvalstybinio perleidimo priklauso reikalavimas, yra svarbus ir finansų rinkų dalyviams, ir realiajai ekonomikai“ (žr. p. 8).

⁽⁵⁾ 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 593/2008 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikavimo (OL L 177, 2008 7 4, p. 6).

⁽⁶⁾ Taip yra nepaisant to, kad Reglamento (EB) Nr. 593/2008 38 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad savanoriško reikalavimų perleidimo kontekste 14 straipsnio 1 dalis taip pat taikoma ir perleidimo aspektams, susijusiems su perleidėjo ir perėmėjo nuosavybe.

susijęs su tarpvalstybiniais reikalavimų perleidimams taikytina teise, finansų rinkos dalyviams kelia tiek teisinę, tiek finansinę riziką, kurios sumažinimas yra susijęs su finansinėmis sandorių sąnaudomis, bei yra sudėtingas, kai reikia realizuoti reikalavimus perleidėjo nemokumo atveju. Netikrumas dėl to, kokia nuosavybės teisė taikytina tarpvalstybiniais reikalavimų perleidimams, gali stabdyti tokius perleidimus, apribojant rinkos dalyvių galimybę naudotis kreditu, reikalingu plėtojant jų veiklą.

- 1.2. ECB atsižvelgia į pasiūlytą reglamentą, kuriuo siekiama nustatyti, pagal kurią teisę būtų reglamentuojamos reikalavimų perleidimo pasekmės tretiesiems asmenims ir perleistų reikalavimų pirmenybė trečiųjų asmenų reikalavimų į perleidimo dalyką atžvilgiu. Papildydamas Reglamento (EB) Nr. 593/2008 14 straipsnį, kuris nereglamentuoja šių konkrečių klausimų, pasiūlytas reglamentas siekia įtvirtinti taisykles, pagal kurias būtų nustatoma, kurios valstybės jurisdikcija taikytina aukščiau minėtais atvejais. Taip bus prisidedama ir prie tarpvalstybinių investicijų skatinimo, vadovaujantis vienu iš tikslų, kurių siekia Sąjunga kurdamą kapitalo rinkų sąjungą, kaip anksčiau jau yra paskelbusi Eurosistema ⁽¹⁾.

2. Konkrečios pastabos

- 2.1. Pagal pasiūlytame reglamente įtvirtintą bendrą taisyklę reikalavimų perleidimo pasekmės būtų reglamentuojamos pagal perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos teisę. ECB pastebi, kad Reglamento (EB) Nr. 593/2008 14 straipsnyje tam tikrais aspektais nurodoma perleidimo sutarčiai taikytina teisė, kitas atvejais – perleistam reikalavimui taikytina teisė. Pasiūlytame reglamente įtvirtinta bendra taisyklė nurodo trečią, t. y. perleidėjo įprastos gyvenamosios (verslo) vietos, jurisdikciją. Nors teisiškai tai ir yra įmanoma, vis dėlto pasiūlyta taisyklė turi trūkumų, ypač tais atvejais, kai kredito reikalavimai yra naudojami kaip finansinis įkaitas Direktyvos 2002/47/EB 1 straipsnio 4 dalies a punkto prasme. Taip yra todėl, kad trečiosios jurisdikcijos pasirinkimas didina išsamaus patikrinimo našta įkaito gavėjams, kai kredito reikalavimai, t. y. banko paskolos, yra naudojami kaip įkaitas tarpvalstybiniame kontekste.
- 2.2. Pasiūlyto reglamento aiškinamajame memorandume nurodoma, kad apie 22 % Eurosistemos refinansavimo operacijų užtikrinamos kaip įkaitą panaudojant kredito reikalavimus: 2017 m. II ketv. jų vertė sudarė 380 mlrd. EUR, iš kurių apie 100 mlrd. EUR sudarė tarpvalstybiniu lygmeniu panaudoti kredito reikalavimai ⁽²⁾. Kadangi pasiūlytas reglamentas daro poveikį centrinių bankų, kaip įkaito gavėjų, t. y. reikalavimų perėmėjų, interesams, ECB ragina Tarybą apsarstyti ir pasiūlyto reglamento (kuriuo siekiama sukurti specialų režimą finansų srityje, numatant teisės taikymą tam tikrose situacijose) 4 straipsnio 2 dalį patikslinti taip, kad reikalavimui taikytina teisė taip pat reguliuotų kredito reikalavimų, t. y. banko paskolų, perleidimo pasekmes tretiesiems asmenims.
- 2.3. ECB atkreipia dėmesį į kolizinių normų srities *acquis* pagal Direktyvos 2002/47/EB 9 straipsnį, pagal kurį nematerialiųjų vertybinių popierių tarpvalstybiniame kontekste klausimai turi būti sprendžiami pagal vienos jurisdikcijos teisę, t. y. pagal šalies, kurioje yra tvarkoma atitinkama sąskaita, teisę. Ši taisyklė, kuria siekiama palengvinti tarptautinius finansinio įkaito sandorius vertybiniais popieriais atspindi *acquis* pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/26/EB ⁽³⁾ 9 straipsnio 2 dalį, kurioje taip pat numatyta, kad taikoma tik viena teisė, t. y. atitinkamos sąskaitos šalies teisė. ECB norėtų priminti, kad priėmus Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/44/EB ⁽⁴⁾, *inter alia*, įtraukus kredito reikalavimus (t. y. banko paskolas) į Direktyvos 2002/47/EB taikymo sritį, jos 9 straipsnis nebuvo pakeistas, kadangi tuo metu dar vyko derybos dėl Reglamento (EB) Nr. 593/2008 14 straipsnio. Atsižvelgiant į *acquis* ir ypač į Direktyvos 2002/47/EB 9 straipsnį ir Direktyvos 98/26/EB 9 straipsnio 2 dalį, yra svarus pagrindas apibrėžti vieną kredito reikalavimams taikytiną teisę taip, kaip Sąjungos įstatymų leidėjas tai yra padaręs nematerialiųjų vertybinių popierių atveju. Atsižvelgiant į Reglamento (EB) Nr. 593/2008 14 straipsnio

⁽¹⁾ Žr. Europos Komisijos Žalioji knyga „Kapitalo rinkų sąjungos kūrimas“ (*Green Paper – Building a Capital Markets Union*) (COM(2015) 63 final, Briuselis, 2015 2 18). Taip pat žr. Europos Centrinis Bankas, Kapitalo rinkų sąjungos kūrimas – Eurosistemos įnašas į Europos Komisijos Žalioją knygą, 2015.

⁽²⁾ Pasiūlyto reglamento aiškinamojo memorandumo 2 puslapis ir 10 išnaša. Pastebėtina, kad 2017 m. antrojo ketvirčio pabaigoje Eurosistemos kredito operacijų, užtikrintų kredito reikalavimais kaip įkaitu, ir naudojamų tarpvalstybiniame kontekste, apimtis buvo žymiai mažesnė, nei nurodyta suma.

⁽³⁾ 1998 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/26/EB dėl atsiskaitymų baigtinumo mokėjimų ir vertybinių popierių atsiskaitymų sistemose (OL L 166, 1998 6 11, p. 45).

⁽⁴⁾ 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/44/EB, iš dalies keičiančia Direktyvos 98/26/EB dėl atsiskaitymų baigtinumo mokėjimų ir vertybinių popierių atsiskaitymų sistemose ir Direktyvos 2002/47/EB dėl susitarimų dėl finansinio įkaito nuostatas dėl susietųjų sistemų ir kredito reikalavimų (OL L 146, 2009 6 10, p. 37).

1 dalį ir pasiūlyto reglamento 4 straipsnio 2 dalį, veiksmingiausias būdas sumažinti kredito reikalavimams taikytinos teisės skaičių būtų nurodyti, kad banko paskolų atveju taikytina perleisto reikalavimo teisė. Taip banko paskolų, naudojamų kaip įkaitas, atveju būtų pasiektas toks pats teisinio aiškumo ir paprastumo laipsnis, koks buvo pasiektas įkaito vertybinių popierių sandorių atveju.

- 2.4. Pasiūlyto reglamento aiškinamajame memorandume pažymėta, kad pasiūlytame reglamente išdėstytų kolizinių normų taikymo sritis, iš vienos pusės, ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/47/EB, Direktyvoje 98/26/EB ir Direktyvoje 2001/24/EB⁽¹⁾ išdėstytų kolizinių normų, iš kitos pusės, taikymo sritis nesutampa, nes pasiūlytame reglamente išdėstytos kolizinės normos taikomos reikalavimams, o direktyvoje – nematerialios formos vertybiniams popieriams ir priemonėms, kurias, prieš įgyjant arba perduodant, būtina užregistruoti registre, sąskaitoje arba centralizuotoje indėlių sistemoje⁽²⁾. Nepaisant to ECB naudojasi galimybe dar kartą pabrėžti šį aspektą dėl Direktyvos 2002/47/EB, kuri yra ypatingai svarbi Eurosistemai priimančioms kredito reikalavimams kaip įkaitą Eurosistemos kredito operacijoms. ECB primena, kad Direktyva 2002/47/EB buvo iš dalies pakeista Direktyva 2009/44/EB, siekiant konkretaus tikslo – sudaryti sąlygas centriniams bankams lengviau naudoti kredito reikalavimus kaip įkaitą. ECB dėl šių pakeitimų yra priėmusi nuomonę⁽³⁾, kurioje pasisakė dėl skirtingose ES jurisdikcijose nesuderintų taisyklių dėl kredito reikalavimų ir atkreipė dėmesį į tai, kad „Eurosistemai yra labai svarbu turėti galimybę naudoti kredito reikalavimus kaip įkaitą pagal Direktyva 2002/47/EB nustatytą tvarką, taip palengvinant neformalų ir veiksmingą šios rūšies turto operacinę tvarkymą, ypač naudojant elektronines priemones ir įtraukiant į tarptautinius darinius.“
- 2.5. Nors pasiūlytas reglamentas yra susijęs tik su kolizinėmis, o ne su materialinės teisės normomis, ECB pageidauja dar kartą pakartoti savo ankstesnes pastabas dėl rizikos, kurią kelia kredito reikalavimų kaip centrinio banko įkaito naudojimas tiek euro zonos valstybėse, tiek ir Sąjungos lygmeniu, ir ypač dėl rizikos, kai tokių kredito reikalavimų užskaitos teisėmis naudojasi tretieji asmenys skolininkai (arba garantai) tų sumų atžvilgiu, kurias šiems tretiesiems asmenims yra skolingi kreditoriai pagal tokius reikalavimus. Ši rizika gali gerokai sumažinti kredito reikalavimo vertę ir gali pakenkti jo, kaip įkaito, „pakankamumui“ pagal Europos centrinių bankų sistemoms ir Europos Centrinio Banko statuto (toliau – ECBS statutas) 18 straipsnio 1 dalį. Jeigu centrinis bankas pageidauja realizuoti kredito reikalavimą kitos sandorio šalies išpareigojimų nevykdymo atveju, užskaitos galimybė gali sumažinti kredito reikalavimo kaip įkaito vertę. Direktyvos 2002/47/EB 3 straipsnio 3 dalies i punktas, įvestas Direktyva 2009/44/EB, užskaitos klausimą reguliuoja ribotai. Kai kurios valstybės narės yra priėmusios įstatymus, kuriais siekiama spręsti tokios rizikos klausimą ir neleidžiama užskaityti kredito reikalavimų, kurie naudojami kaip įkaitas kredito operacijoms su ECBS centriniais bankais⁽⁴⁾.
- 2.6. ECB mano, kad tikslas pašalinti riziką, susijusią su kredito reikalavimų kaip įkaito priėmimu Eurosistemos kredito operacijoms, yra teisėtas ir visiškai atitinkantis ECBS statutą. Tikslas saugoti Eurosistemą nuo bet kokių galimų nuostolių, kylančių dėl tokio įkaito priėmimo, yra glaudžiai susijęs su reikalavimu, įtvirtintu ECBS statuto 18 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad ECBS centriniai bankai lėšas skolina užtikrinus pakankamą įkeitimu. Be to, tinkamas užskaitos rizikos klausimo sprendimas taip pat sudaro sąlygas nepertraukiamam kredito reikalavimų kaip įkaito priimtinumui Eurosistemos kredito operacijoms ir dėl to prisideda prie pinigų politikos perdavimo realiajai ekonomikai veiksmingumo⁽⁵⁾. ECB ragina Tarybą apsvarstyti dalinį Direktyvos 2002/47/EB pakeitimą, numatant, kad kredito reikalavimo, kuris pateiktas kaip įkaitas centriniam bankui Eurosistemos kredito operacijų kontekste, skolininkui (arba garantui) neleidžiama įgyvendinti užskaitos teisės, kurią jis turi pirminio skolininko pagal tokį reikalavimą atžvilgiu. Siekiant sumažinti galimus nuostolius realizavimo atveju, šis draudimas taip pat turėtų būti taikomas bet kokiam trečiajam asmeniui, kuriam Eurosistemos centrinis bankas yra vėliau perleidęs tokį kredito reikalavimą⁽⁶⁾.

Kai ECB rekomenduoja iš dalies keisti pasiūlytą reglamentą, konkretus redagavimo pasiūlymas kartu su aiškinamuoju tekstu pateikiamas atskirame techniniame darbo dokumente. Techninis darbo dokumentas anglų kalba paskelbtas ECB interneto svetainėje.

⁽¹⁾ 2001 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/24/EB dėl investicinių įmonių ir kredito įstaigų kapitalo pakankamumo (OL L 125, 2001 5 5, p. 15).

⁽²⁾ Žr. Pasiūlyto reglamento aiškinamojo memorandumo 11 puslapį.

⁽³⁾ Žr. Nuomonės CON/2008/37 9.1 dalį.

⁽⁴⁾ Žr. konkrečiai, pavyzdžiui, Prancūzijos finansų ir pinigų kodekso L. 141–4 straipsnio I skirsnio 2 dalį, kuri buvo įrašyta 2016 m. gruodžio 9 d. įstatymo Nr. 2016–1691 53 straipsniu; 2016 m. gruodžio 23 d. Italijos įstatyminio dekreto Nr. 237, kuris įstatymo galią įgavo priėmus 2017 m. vasario 17 d. įstatymą Nr. 15, 26 straipsni; 1998 m. gruodžio 23 d. įstatymo dėl piniginių statuso ir Liuksemburgo centrinio banko 22–1 straipsnio 4 dalį; taip pat žr. Nuomonės CON/2006/56 2.1–2.2 dalis; Nuomonės CON/2016/37 2.3 dalį; Nuomonės CON/2017/1 5.1 dalį.

⁽⁵⁾ Žr. Nuomonės CON/2016/37 2.2 dalį, Nuomonės CON/2017/1 5.1 dalį.

⁽⁶⁾ Žr. Nuomonės CON/2016/37 2.5 dalį.

Ši nuomonė bus skelbiama ECB interneto svetainėje.

Priimta Frankfurte prie Maino 2018 m. liepos 18 d.

ECB Pirmininkas

Mario DRAGHI
